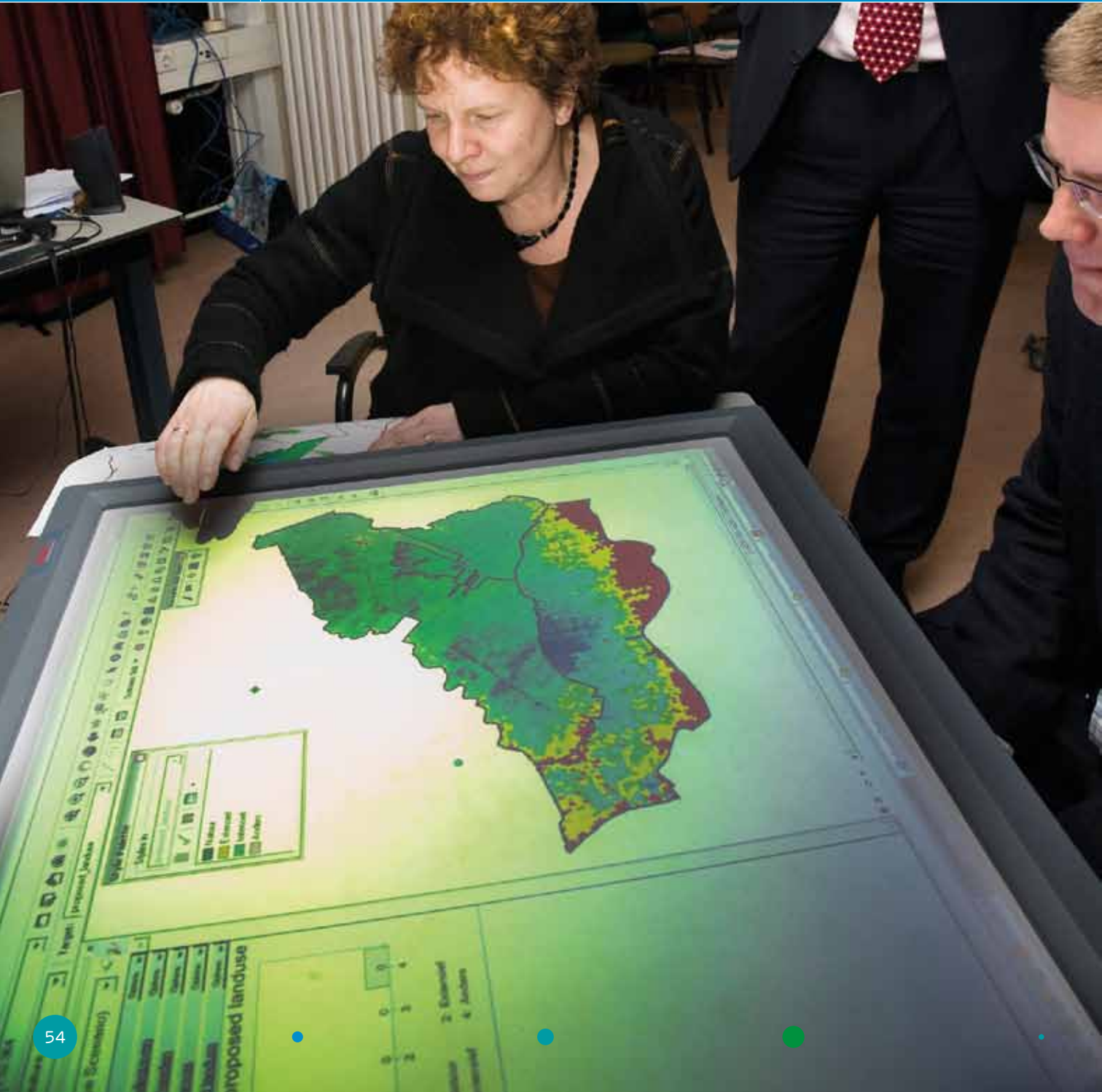

HOTSPOT ONDIEPE WATEREN EN VEENWEIDEGEBIEDEN

HSOV1C

TITEL	Ruimtelijke plannen voor het tegengaan van klimaateffecten in veenweiden en ondiepe meren
PROJECTLEIDER	Ron Janssen, Instituut voor Milieuvraagstukken - IVM (VU)
PARTNERS	Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, KWR Watercycle Research Institute, provincie Friesland, provincie Utrecht, STOWA, Universiteit Utrecht, VU Amsterdam, Wageningen UR, Waterschap Noorderzijlvest, Wetterskip Fryslân

De wetenschappelijke kennis over de veenweide is complex en sluit niet aan bij wat besluitvormers nodig hebben. Daarom blijft veel kennis op de plank liggen... Vraag en aanbod moeten samen komen. Maar hoe doe je dat? Met z'n allen... rond de touch table en praten.....

Stoeien met kennis rond de touch table

In Klimaat voor Ruimte, de voorganger van Kennis voor Klimaat, had het Instituut voor Milieukunde (IVM) een methode ontwikkeld om vraag en aanbod van kennis bij elkaar te brengen. Want daar leek een probleem te zitten. In de afgelopen jaren is veel kennis ontwikkeld over de veenweidegebieden, maar die wordt niet of nauwelijks gebruikt. De kennis is te moeilijk, wordt niet op tijd of in hapklare brokken aangeboden of sluit niet aan bij wat er op dat moment in de praktijk nodig is. Het streven om in de veenweiden te komen tot zinnige adaptatiestrategieën was een uitgelezen kans om de IVM-methode in de praktijk te brengen.

Kaarten staan centraal in deze methode. Interactie tussen mens en kaart wordt mogelijk gemaakt door de touch table, een groot interactief computerscherm, waarop deelnemers aan de workshops plannen kunnen ontwerpen of aanpassen. De touch table stimuleert de discussie en het leren. Voor Ron Janssen, projectleider, was de wetenschappelijke onderzoeksvraag: hoe maak je zo slim mogelijk gebruik van de bestaande kennis om tot goede plannen te komen? Ron verduidelijkt dat: 'Voor mij is de interactie tussen mensen en de technieken die wij ontwerpen het meest interessant. Daar zit ook de vernieuwing. Relatief veel mensen houden zich met dit soort technieken bezig, maar weinig onderzoekers passen ze in de praktijk toe, en testen en verbeteren ze. Bij ons spelen vragen als: snappen mensen de presentaties die we maken? Wat is de dynamiek in de groep en hoe kunnen technieken die veranderen? Hoe neemt iemand informatie op? Het project loopt nog, ook omdat we een promovenda hebben, die diepgaand onderzoek naar dit soort vragen doet en daar al interessante antwoorden op kan geven.'

Voor provincie en waterschap is de touch table een prachtige techniek voor interactieve planvorming. Vroeger werkten ze met transparante kaarten en legden die op elkaar. De touch table geeft meer mogelijkheden, vooral de capaciteit om meteen dingen door te rekenen is geweldig.

Jos Schouwenaars, projectleider ontwikkeling veenweidebeleid, Wetterskip Fryslân

'We hebben zeker al wat gehad aan het project, maar verwachten er vooral van te profiteren als we de techniek en veel van de kennis die is verzameld in gaan zetten in het kader van watergebiedsplannen. De kennis is razendsnel naar boven te halen en je kunt er dus meteen over praten. Ook zonder dit project zouden we iets vergelijkbaars hebben gedaan met kaarten, maar dan hadden we niet zo snel de kennis zichtbaar kunnen maken. Daar zit echt een toegevoegde waarde voor ons.'

Jos Schouwenaars van het Wetterskip Fryslân heeft een paar sessies meegemaakt. 'Wij maken waterbeheersplannen en gebruiken de groep van Ron in het proces om tot besluitvorming te komen. Deelnemers aan die sessies zijn heel enthousiast. Als iets niet bij ons denken aansluit, kan Ron zijn systeem daar goed aan aanpassen. Het is trouwens ook heel verfrissend om mensen bij het proces te betrekken, die niets van het gebied afweten en vragen stellen vanuit die onwetendheid. Dat brengt meer beweging en ruimte in de discussie.'

In Utrecht ligt de veenweideproblematiek gevoelig. De methodiek van het IVM kan het best worden toegepast in een omgeving waar mensen bereid zijn om gezamenlijk naar gemeenschappelijke oplossingen te streven. De provincie Utrecht wilde de methodiek in Zegveld toepassen, maar vanwege een nieuw waterplan en een landinrichtingsproces, waren de verhoudingen met de bewoners niet optimaal en dus de omgeving niet gunstig voor dit project. Daarom heeft Job van Amerom van de provincie Utrecht een workshop binnenshuis gehouden met mensen van de afdelingen groen, water, bodem en ruimtelijke ordening. De sessie moest helder maken dat het beleid intern niet consistent was. 'De workshop liet duidelijk zien dat er in het gebied heel veel beleidsdoelen waren gesteld, die elkaar vaak beten die elkaar. Toen dat zichtbaar werd, was het bijna gênant dat het beleid intern zo slecht was afgestemd. Jammer dat we deze oefening niet twee jaar eerder hebben gedaan. Dan hadden we veel kunnen repareren in de structuurvisie die nu wordt gemaakt. Dat gaat nu niet meer. Wel zie ik dat mensen met elkaar zijn gaan praten. Het gaat langzaam, maar wel stapvoets vooruit.'

Een probleem van de methodiek is dat er veel werk aan de voorkant ligt. Het maken van de applicaties om met de kennis te werken is tijdrovend. Iedereen die kennis heeft, brengt die in. Soms is het lastig om gegevens te krijgen, als bijvoorbeeld een waterschap haar gegevensbeheer niet goed op orde heeft. Toch is het in dit project gelukt om veel kennis boven water te krijgen en in kaarten in de touch table te verwerken. De vraag is wel hoe ver je moet gaan. Hoeveel kennis heb je nodig om tot goede besluitvorming te komen? Ron zegt hierover: 'Je bereikt al gauw een niveau waarboven

Zo wordt de kennis gebruikt

- In het Peilbesluitplan Smilde, onderdeel van NoorderzijlvestIntegraal
- In watergebiedsplannen van het Wetterskip Fryslân, waaronder de Rottige Meenthe
- In de veenweidevisie die de provincie en Wetterskip Fryslân gaan maken
- In de analyse of beleid voor de veenweide in Utrecht consistent is

het voor de gebruiker niet relevant meer is. Toch is het voor ons dan nog wetenschappelijk interessant en misschien is die informatie later nog een keer te gebruiken.'

Ron geeft aan waarom dit soort gezamenlijke projecten voor hem een meerwaarde hebben. 'Waar dat voorheen nauwelijks het geval was, gaat kennis nu een rol spelen in besluitvormingsprocessen. Dat komt omdat onderzoekers en stakeholders nu de meest recente kennis via de techniek van de touch table in kunnen zetten. De informatie zakt tussen de oren, doordat mensen met die kennis kunnen stoeien. Onderzoekers en stakeholders werken samen en daardoor wordt de kennis die aan beide zijden aanwezig is gedeeld en vergroot.'

Johan Medenblik, senior beleidsmedewerker hydrologie, provincie Friesland

'Via dit project deel je de kennis met elkaar en maak je het voor iedereen toegankelijk. Dat is al een stevige basis voor beleid. Die kennis gaan we nu gebruiken in de gebiedsvisie voor de veenweiden in Friesland. De meerwaarde van het consortium rond deze veenweideprojecten was dat er verschillende disciplines bij elkaar zaten en ook nog eens onderzoekers en praktijkmensen, die elk hun specifieke kennis konden inbrengen. We konden makkelijk instappen in het Kennis voor Klimaatthema Ondiepe wateren en veenweide en konden zo profiteren van heel veel landelijke kennis.'